

Wyrok z dnia 21 stycznia 2003 r.

I PK 105/02

Wygranie konkursu na stanowisko dyrektora okręgu Poczty Polskiej nie rodzi obowiązku zatrudnienia na tym stanowisku.

Przewodniczący SN Herbert Szurgacz (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 stycznia 2003 r. sprawy z powództwa Elżbiety P. przeciwko Państwowemu Przedsiębiorstwu Użyteczności Publicznej „Poczta Polska” Dyrekcji Okręgu Poczty w Ł. o odszkodowanie, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2001 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Pozwem z dnia 22 marca 2000 r. Elżbieta P. domagała się od Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej „Poczta Polska” Dyrekcji Okręgowej Poczty odszkodowania, określonego w petitum pozwu jako odszkodowanie za czas pozostawania bez pracy, a sprecyzowanego w uzasadnieniu pozwu jako odszkodowanie z powodu nienawiązania z nią stosunku pracy. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił powództwo. Sąd ustalił, że powódka zgłosiła w 1998 r. swoją kandydaturę do udziału w konkursie na stanowisko dyrektora Dyrekcji Okręgu Poczty w Ł. Komisja Konkursowa zarekomendowała powódkę na stanowisko dyrektora. Dyrektor Generalny Poczty Polskiej pismem z dnia 15 września 1998 r. złożył powódce propozycję nawiązania stosunku pracy na stanowisku dyrektora, przy czym szczegółowe warunki zatrudnienia miały zostać powódce przedstawione w trakcie spotkania w dniu 16 września. W trakcie spotkania dyrektor generalny w obecności przewodniczącego Komisji Konkursowej wręczył powódce projekt umowy o pracę na stanowisku dyrektora Okręgu na okres 3 lat, wynagrodze-

nie za pracę miało wynosić około 7 tysięcy miesięcznie. Spotkanie kierownictwa Dyrekcji Generalnej Poczty z nowymi dyrektorami Okręgu miało odbyć się 24 września 1998 r. w P. Dnia 22 września powódka została poinformowana o trudnościach związanych z jej zatrudnieniem ze względu na stanowisko związków zawodowych, nie wyraziła zgody na pracę na innych stanowiskach, które nie zostały jednak skonkretyzowane, natomiast pismem z dnia 24 września potwierdziła przyjęcie proponowanych warunków zatrudnienia na stanowisku dyrektora Okręgu Poczty. W dniu 15 października dyrektor generalny Poczty Polskiej poinformował powódkę, że nie zostanie zatrudniona na stanowisku dyrektora Dyrekcji Okręgu Poczty w Ł.

Pozwem z dnia 26 listopada powódka domagała się od P.P.U.P „Poczta Polska” Dyrekcji Generalnej w W. dopuszczenia do pracy, które zmodyfikowała na żądanie ustalenia istnienia stosunku pracy i zasądzenie wynagrodzenia. Powództwo to zostało oddalone.

Odnosząc się do powołanej w pozwie podstawy prawnej roszczenia powódki - art. 471 k.c. - Sąd Okręgowy stwierdził, że między stronami nie powstał stosunek zobowiązaniowy, w związku z czym nie ma podstaw do dochodzenia odszkodowania od pozwanej. Do zawarcia umowy o pracę z powódką zobowiązał się dyrektor generalny Poczty Polskiej, a nie pozwana Dyrekcja Okręgu Poczty. Sąd wskazał ponadto, że nawet przyjmując, iż doszło do zawarcia umowy przedwstępnej między powódką, a Centralnym Zarządem w W., roszczenie o naprawienie szkody z powodu niezawarcia umowy przyrzeczonej przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała być zawarta; termin ten upłynął 1 października 1999 r.

W apelacji powódka domagała się zmiany zaskarżonego wyrok i uwzględnienia powództwa wskazując, że strona pozwana odpowiada za powstałą szkodę, a roszczenie może być dochodzone w ciągu 10 lat, a nie w okresie jednego roku. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 19 grudnia 2001 r. oddalił apelację. Sąd podzielił ustalenia i pogląd prawny Sądu Okręgowego. Wskazał ponadto, że z decyzji komisji konkursowej nie wynikał obowiązek pracodawcy zatrudnienia powódki. Decyzja ta - w świetle postanowień regulaminu organizacyjnego - należy do dyrektora generalnego „Poczty Polskiej”. Roszczenie powódki mogłoby być rozważane w aspekcie odszkodowania za niezawarcie umowy przedwstępnej, ale w tym zakresie jest ono przedawnione.

Kasacja powódki została oparta na podstawie naruszenia art. 389 i 390 k.c. przez niewłaściwe ich zastosowanie. Zdaniem skarżącej, po przeprowadzonym kon-

kursie na stanowisko dyrektora Okręgu Poczty w Ł., Dyрекcję Okręgu reprezentował dyrektor generalny Centralnego Zarządu „Poczty Polskiej” Z.N. Zgodnie z art. 95 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. czynność prawna dokonana przez przedstawiciela po- ciąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego. Z chwilą wygrania konkur- su między powódką a Dyрекcją Okręgu Poczty w Ł., reprezentowaną przez dyrektora generalnego „Poczty Polskiej”, powstał stosunek prawny polegający na obowiązku dokonania czynności o charakterze po części prawnym, a po części materialno-tech- nicznym w postaci „samego podpisania umowy o pracę”. Dyrektor generalny nie miał prawnych możliwości anulowania wyników konkursu. Naruszenie obowiązku zatrud- nienia powódki rodzi odpowiedzialność przewidzianą art. 471 k.c. W zakresie szcze- gółowego uzasadnienia tego stanowiska, kasacja odwołuje się do opinii prawnej Z.G., dołączonej do kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawowe zagadnienie prawne w rozpoznawanej sprawie dotyczy kwestii, czy w następstwie wygrania konkursu na stanowisko dyrektora Okręgu Poczty w Ł. powstało zobowiązanie Okręgu Poczty w Ł. do zawarcia z powódką umowy o pracę oraz obowiązek odszkodowawczy wynikający z niezawarcia tej umowy. Rozpoznają- ce sprawę Sądy pierwszej i drugiej instancji przyjęły, że między stronami nie po- wstała więź zobowiązaniowa z tej przyczyny, iż do zawarcia umowy o pracę zobo- wiązał się dyrektor generalny Poczty Polskiej, a nie strona pozwana. Podstawę od- powiedzialności odszkodowawczej mogłyby stanowić przepisy Kodeksu cywilnego z tytułu niezawarcia przyrzeczonej umowy o pracę, jednak roszczenia z tego tytułu uległy przedawnieniu. Sąd drugiej instancji przyjął ponadto, że z decyzji komisji kon- kursowej o wygraniu konkursu nie wynikał obowiązek prawny zatrudnienia powódki. Stanowisko to, w zakresie w jakim Sądy negują możliwość dokonywania działań prawnych przez dyrektora generalnego Poczty Polskiej ze skutkiem dla dyrekcji okręgu Poczty, jest nietrafne. Zgodnie z § 16 Statutu Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej „Poczta Polska” z dnia 28 kwietnia 1998 r. (M.P. Nr 15, poz. 221) dyrekcje okręgu Poczty są jednostkami organizacyjnymi Poczty Polskiej, a za- razem pracodawcami w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy (§ 18 ust. 2 Statutu). W myśl § 17 ust. 2 jednostkami organizacyjnymi kierują ich kierownicy, których pod- ległość służbową oraz zakres obowiązków i uprawnień określa regulamin organiza-

cyjny Poczty Polskiej. Kierownicy jednostek organizacyjnych działają zgodnie z regulaminem organizacyjnym Poczty Polskiej. Regulamin organizacyjny Poczty Polskiej i Centralnego Zarządu Poczty Polskiej ustanawia dyrektor generalny. Regulamin Organizacyjny Poczty Polskiej, stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 25 dyrektora generalnego Poczty Polskiej z dnia 14 kwietnia 1998 r. przewiduje w rozdziale IV zatytułowanym „Zasady powoływania i odwoływania osób na stanowiskach kierowniczych Poczty Polskiej”, że głównego księgowego Poczty Polskiej i zastępców głównego księgowego oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych Poczty Polskiej wymienionych w § 3 ust. 2 i 3 (tj. między innymi dyrektorów dyrekcji okręgu Poczty) zatrudnia dyrektor generalny Poczty Polskiej. Z przytoczonej regulacji prawnej wynika, że osobą upoważnioną do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy w postaci zawarcia umowy o pracę (zatrudnienia) z osobą mającą pełnić funkcję dyrektora dyrekcji okręgu Poczty jest dyrektor generalny Poczty Polskiej. Jest to rozwiązanie zgodne z art. 3¹ § 1 k.p., według którego za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba. W kwestii określenia osoby upoważnionej do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną, zarówno w piśmiennictwie jak i w judykaturze przyjęto stanowisko, że oznaczenie osoby (organu) wynika z przepisów określających jej powstanie oraz wewnętrzną organizację. Organ ten (osoba) działa na podstawie wyznaczenia do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy, w rozpoznawanej sprawie - w zakresie zatrudniania dyrektorów dyrekcji okręgu Poczty Polskiej. W tym zakresie należy podzielić stanowisko kasacji, że za pracodawcę - Dyrekcję Okręgu Poczty w Ł. działał dyrektor generalny Poczty Polskiej.

Trafnie natomiast Sąd Apelacyjny przyjął, że wygranie przez powódkę konkursu na stanowisko dyrektora Okręgu Poczty w Ł. nie rodziło prawnego obowiązku zawarcia z nią umowy o pracę na tym stanowisku. Argumentacja skarżącej odwołuje się w tym względzie do opinii prawnej Z.G., według której przy ocenie charakteru prawnego decyzji komisji konkursowej należy mieć na uwadze postanowienia regulaminu działania komisji konkursowej. Celem wieloetapowej procedury konkursowej jest wyselekcjonowanie jednej tylko osoby, której przepisy regulaminu nie nazywają już kandydatem . Stosownie do § 18 ust. 1 „po wysłuchaniu wszystkich kandydatów Komisja Konkursowa wybiera osobę na stanowisko dyrektora..”. Sformułowanie to - według opinii - odbiega od określeń występujących w przepisach niektórych ustaw,

według których w drodze konkursu wyłania się kandydata na określone stanowisko i nie może być ono rozumiane jedynie jako rekomendacja dla pracodawcy. W konsekwencji - zdaniem skarżącej - z dokonaniem przez komisję konkursową wyborem powódki wiązał się obowiązek strony pozwanej zawarcia z nią umowy o pracę na stanowisku dyrektora Okręgu Poczty.

Przytoczona argumentacja strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie. Gdyby powołane wyżej sformułowanie regulaminu konkursu (podobnie zresztą brzmi § 30 ust. 1 statutu: „w drodze konkursu wyłania się osoby na stanowiska dyrektorów jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 16 ust. 1 pkt 2 i 3”, tj. między innymi dyrektorów okręgu Poczty) rozumieć dosłownie, to należałoby dojść do wniosku, że z dokonaniem wyboru danej osoby na stanowisko dyrektora jednostki organizacyjnej wiąże się wprost powstanie stosunku pracy. Wybór byłby w myśl tego stanowiska sposobem zawiązania stosunku pracy (art. 73 k.p.). Wniosek taki pozostawałby w sprzeczności z wyraźnym brzmieniem regulaminu organizacyjnego, przewidującym, że zatrudnianie pracowników na wymienionych stanowiskach należy do kompetencji dyrektora generalnego Poczty Polskiej, a ponadto oznaczałoby przekazanie komisji konkursowej, będącej ciałem doradczym, kompetencji do zatrudniania na kluczowych stanowiskach kierowników zakładów pracy, co byłoby nie do przyjęcia. Na charakter komisji konkursowej jako ciała doradczego dla dyrektora generalnego przy podejmowaniu decyzji o zatrudnianiu osób na stanowiskach dyrektorów jednostek organizacyjnych wyraźnie wskazuje § 31 statutu, który w związku z powoływaniem kierowników jednostek organizacyjnych w drodze konkursu posługuje się pojęciem kandydatów na te stanowiska. Ustęp 3 powołanego przepisu przewiduje, że w razie braku kandydatów bądź stwierdzenia przez komisję konkursową, że kandydaci nie spełniają wymogów regulaminu konkursu, dyrektor generalny powoła dyrektora jednostki z pominięciem postępowania konkursowego. Regulamin konkursu nie może zmieniać zasad zatrudniania określonych statutem i regulaminem organizacyjnym, na których został on oparty. Dyrektor generalny Poczty Polskiej w piśmie z dnia 15 września 1998 r. informował powódkę, że została ona zarekomendowana przez komisję konkursową na stanowisko dyrektora Okręgu Poczty w Ł. W sumie należy dojść do wniosku, że jest trafne stanowisko Sądów pierwszej i drugiej instancji, iż w wyniku wygrania przez powódkę konkursu nie powstał po stronie pozwanej prawny obowiązek jej zatrudnienia. Odmowa zatrudnienia nie powodowała więc powstania obowiązku odszkodowawczego strony pozwanej.

